

Zaterdag 19 oktober 1918 – ochtendeditie

Vluchtelingen uit Noord-Frankrijk en België.

In ons vorig avondblad komt een bericht voor, dat Franse en Belgische vluchtelingen waarschijnlijk heden of zondag ons land zullen binnenkomen. Dergelijke geruchten gaan er nu reeds sedert enige tijd rond in onze grensgebieden, waar de voorbereiding voor de ontvangst met spoed wordt voortgezet. Er was gisteren echter al evenmin grond voor een tijdsbepaling voor de invasie als vorige dagen. Integendeel kunnen wij verzekeren, dat de vluchtelingen althans heden en zondag nog niet hier te lande verwacht worden.

Londen, 18 oktober. Officieel Belgisch bericht: de Belgen hebben de algemene linie Oostende-Oudenburg-Ettelgem-Varsenare-St.-Andries-St.-Michiels bereikt. De tegenstand is krachtig. Na harde strijd bereikten zij de oostelijke buitenwijken van Oostkamp en Ringbeek, namen Oostrozebeke in en vorderden anderhalve kilometer. Heden zijn ongeveer 200 gevangenen gemaakt. De cavalerie heeft bij haar vooruitgang in de richting van Brugge 304 man gevangen genomen.

Berlijn, 18 oktober. Officieel avondbericht. In Vlaanderen, noordelijk van de Leie zijn hevige vijandelijke aanvallen afgeslagen.

Londen, 18 oktober. Reuter verneemt dat de Fransen Tielt hebben bezet.

Parijs, 18 oktober. Franse dragonders hebben in een schitterende charge Lichtervelde veroverd, waarbij ze honderden Duitsers neersabelden, duizenden anderen de pas afsneden, bij Gullegem een heel konvooi overwonnen en met Belgische ruiters Duitse mitrailleurs neerhouwenden, die de toegang tot de weg naar Oostende versperden. Zodoende maakten ze ruim baan voor de

infanterie der geallieerden. Op tal van punten bestormden bereden pelotons in galop vurende batterijen, waarbij ze de kanonnières doodden en de stukken bemachtigden.

De Belgische kust.

Londen, 18 oktober.

Naar Reuter verneemt hebben de geallieerden Zeebrugge en Blankenberge bezet.

Londen, 18 oktober. De admiraliteit maakt het volgende rapport van de vice-admiraal te Dover openbaar:

in de ochtend van de 17e was de militaire toestand tussen Nieuwpoort en Oostende onduidelijk. Het stond niet vast, of de vijand al van de kust was geweken. Te Oostende noch Middelkerke hadden ze de lichten ontstoken. Een divisie torpedojagers verkende de kust, door onze eigen luchtdienst bijgestaan. Ze kwamen om 11 uur 's ochtends ter hoogte van Oostende, waar een van onze vliegtuigen neerstreek. Op het strand was een drom inwoners bijeengekomen. Ik stevende naar de haven, waar ik ongeveer om half twaalf voet aan wal zette en werd feestelijk ontvangen. De vijand had de stad toen nog niet gans ontruimd. Een lichte batterij in De Haan opende het vuur tegen de schepen.

Twee granaten vielen op het strand vlakbij de groep inwoners. Toen brandde een zware batterij van vier kanonnen uit de richting van Zeebrugge tegen de torpedojagers los en aangezien de mogelijkheid zich voordeed, dat de aanwezigheid van een zeemacht aanleiding werd tot het bombarderen van Oostende of enige overval op de stad, waar dientengevolge het leven der burgers in de waagschaal zou worden gesteld, die op straat slenterden, werd besloten, de zeemacht weer het ruime sop te doen kiezen en aldus de vijand geen

verontschuldigen aan de hand te doen om in de richting van de stad te vuren.

Ik ging daarom weer schip en de torpedojagers koersten, hevig beschoten, tot pal ten westen van Middelkerke. Vier motorbarkassen werden bij Oostende gelaten, daar de bewoners bang waren, dat de Duitsers zouden terugkomen.

De koning en koningin der Belgen gaven hun wens te kennen, Oostende langs de zee- of luchtweg te bezoeken. Wegens het bezwaar met het landen en de onzekerheid van de toestand voeren ze in de Britse torpedojager Tarmagart, onder Belgische vlag, naar een punt in de buurt. De oudst aanwezige officier der Britse motorbarkas-patrouille ter hoogte van Oostende, door Franse barkassen versterkt, rapporteerde, dat de laatste uren alles rustig was. Het koninklijk paar ging dus aan wal en naar het stadhuis. Overal werden ze met ongelooflijke geestdrift ingehaald.

Ongeveer om 10 uur 's avonds keerden ze naar Duinkerken terug.

Londen, 18 oktober. De admiraliteit heeft vanochtend een uitvoerig en schokkend relaas gegeven van de krijgsverrichtingen aan de Belgische kust. Het gerucht was hier doorgedrongen, dat de Duitsers hun kustbatterijen van marinegeschut hadden weggehaald, maar toen een verkenning werd uitgevoerd, herleefde het ene na het andere zware kanon.

Granaten van alle kalibers van 6 tot 11 duim raasden van de kust af aan, plonsden in het water, barstten en spotten fonteinen omhoog.

Maar één ontplofte zo dicht bij een schip dat een scherf daarvan aan boord neerkwam. De vaartuigen manoeuvreerden doodbedwaard en de bemanningen leunden over de verschansing en keken naar de vissen, door de ontploffingen gedood.

's Avonds stevenden de kleinste motorboten op Zeebrugge aan. Ze vonden daar de oude passagiersboot Brussels liggen.

De vaartuigen koersten daarna naar het strand van Heist. Op een afstand van 700 meter stak de romp van de Brussels duidelijk tegen het havenhoofd af, daar de maan scheen, met de twee schoorstenen voor de grote vliegtuigloods.

Toen begon een beschieting en werden de eerste torpedo's afgevuurd. De waarneming van een officier op een uitstekende post, wees uit, dat een torpedo het doel dicht bij de achtersteven trof. Van de boten werden er geen getroffen en er werd niemand gedeerd.

De Belgen weer te Brugge.

Londen, 18 oktober. Reuter verneemt, dat Brugge door Belgische infanterie is bezet. De achtervolgende artillerie bestookt de terugtrekkende vijand krachtig. Tevens verneemt Reuter dat een gedeelte van de in Oostende liggende Duitse troepen krijgsgevangen is gemaakt.

Men seinde ons gisteren uit Sluis:

De Duitse posten hebben zich van de Belgische grens van de zee af tot aan het kanaal van Sluis naar Brugge teruggetrokken. Ze verzamelen zich de Eeklo. Hiermee is niet gezegd dat het Duitse leger reeds West-Vlaanderen heeft ontruimd, wel dat de terugtocht geheel is voorbereid. Gelukkig geschiedt die terugtocht tot nu toe zonder de verwoestingen, die men hier zozeer vreesde.

Alles in de laatste dagen wees erop, dat die terugtocht zou beginnen: het wegzenden van de zware stukken, het deporteren van de mannelijke Belgen, het wegdrijven van het vee, de vermindering van

de troepen en ten slotte het in brand steken van de voorraadplaatsen in Oostende en Zeebrugge.

Aan de grensposten te St.-Anna-Ter-Muiden bij Sluis verscheen om 3 uur iemand van het "Hochspannungscommando", die glimlachend de telefoondraad doorknipte en het telefoonkastje wegnam. De honderden Belgen die zich achter de Nederlandse wachtposten hadden verzameld, sloegen met begrijpelijke ontroering deze gebeurtenissen gade en toen de laatste mannen van de Duitse wacht wegtrokken, ging er een donderend gejuich op. Aan deze zijde van het kanaal naar Brugge kwamen verschillende compagnieën Duitsers bijeen die bij bootjes vol tegelijk werden overgezet om dan in de richting van Eeklo af te marcheren. De laatsten schoten eerst met enige gewerschoten het veerbootje in de grond en nu wachten we op de komst van de eerste geallieerde soldaten aan de Zeeuws Vlaamse grens.

De Belgische consul te Oostburg verspreidde communiqués, waarin hij zijn landgenoten aanraadt in de eerste opwindende dagen kalm te blijven.

Gisteren liepen te Vlissingen geruchten over de komst van vluchtelingen, de laatste boten van Terneuzen en Breskens brachten echter geen vluchtelingen mee. Onze correspondent daar ter stede vernam, dat in Zeeuws Vlaanderen tot gistermiddag evenmin vluchtelingen over de grens zijn gekomen. Wel worden er te Vlissingen maatregelen getroffen voor het geval er in de volgende dagen mochten komen.

Van zeer betrouwbare zijde vernam onze correspondent verder dat er gisteren nog Duitse grensposten waren bij Cadzand, Retranchement en Sluis.

Een Nederlander, die gedurende verscheidene jaren te Gent gewoond heeft en zaterdag jongstleden uit deze stad in ons land teruggekeerd is, deelde ons mede, dat de laatste tijden te Gent verscheidene ernstige knoeierijen in de Duitse legeradministratie daar aan het licht gekomen waren, waarvoor een aantal Duitse officieren zware straffen gekregen hebben.

Zo zijn van de door de bevolking op militair bevel uitgeleverde wol wel 300.000 kg verduisterd. Deze waren voor tien frank per kilo verkocht. De etappecommandant van Gent, oberstleutnant von Wick, die van het begin der Duitse bezetting in België af deze post bekleedde, is afgezet. Verschillende officieren zijn tot gevangenisstraf veroordeeld.

Verder is een sergeant-majoor, die toezicht had in het openbaar slachthuis, wegens de gepleegde oneerlijkheden tot vijf jaar gevangenisstraf veroordeeld. De aanzienlijke sommen die hij verduisterd had, had hij opgezonden naar zijn vrouw, die in Zweden verblijft.

Ook bij de olie- en vetcentrales zijn knoeierijen aan het licht gekomen.

Bij al deze zaken zijn, behalve Duitse militairen, ook Belgen betrokken geweest en mee veroordeeld.

Te Gent heeft, evenals in andere plaatsen, de bevolking de grote moedeloosheid der Duitse troepen ten aanzien van de oorlog, geconstateerd. Trouwens, ze maakten geen geheim van hun gevoelens, ook niet van hun gevoelens ten opzichte van de regerende klassen in Duitsland, tegen welke ze meer verbitterd schenen dat tegen de vijand. Desniettemin namen de wegtrekkende troepen in

de fabrieken alle werktuigen mee en zelfs kleine instrumenten als kompassen, passerdozen enzovoort.

Eergisteren, gisternacht en gisteren is de Maastricht haast zonder ophouden het geschut gehoord.

In de Echo Belge bepleit Charles Bernard de wenselijkheid, dat de Belgische neutraliteit na de oorlog niet meer zal worden hersteld. Hij schrijft: het volkenrecht kent drie soorten van neutraliteit. Allereerst de tijdelijke neutraliteit, welke een staat in acht neemt in een bepaald geval, volgens zijn eigen wil, zoals de onzijdigheid van Nederland in de huidige oorlog; vervolgens de voortdurende neutraliteit, die door een onafhankelijke staat wordt afgekondigd ten aanzien van alle mogelijke conflicten, gelijk met Zwitserland het geval is; tenslotte de voortdurende neutraliteit, welke een groep staten aan een bepaalde staat opleggen, hetgeen het geval was met België. Wij zeggen "was" en niet "is". We hebben steeds de stelling verdedigd, dat, nadat Duitsland, contracterende partij van het verdrag van 1839, hetwelk ons verplichtte bij een eventueel Europees conflict neutraal te blijven, dit verdrag had geschonden, het nietig is geworden, niet alleen tegenover Duitsland, doch in zijn beginsel zelf. In werkelijkheid is de waarborg van dit verdrag in de overeenkomst vervat van de mogendheden, die het hebben gesloten. Is deze overeenkomst verbroken, dan verdwijnt de waarborg en het verdrag met hen. Toen Duitsland de 4^e augustus 1914 België is binnengevallen, heeft het verdrag zijn uitwerking gehad, doch het zou vrij lachwekkend zijn te beweren, dat wij voor een abstractie van het volkenrecht de wapens hebben opgenomen, ons land hebben laten ruïneren en vertrappen en gedurende vier jaar hebben gestreden. Neen. Niet de neutraliteit van ons land hebben wij verdedigd, doch ons land zelf.

Schrijver tekent met alle kracht verzet aan tegen het streven om na de oorlog het verdrag van 1839 opnieuw van kracht te doen worden en zegt: van de vijf mogendheden, die onze neutraliteit hadden gewaarborgd, zijn twee hun verplichtingen niet nagekomen: Duitsland en Oostenrijk-Hongarije. Een derde, Rusland heeft haar woord teruggenomen. Er blijven dus nog slechts Frankrijk en Groot-Brittannië over. Daar het onmogelijk is aan te nemen, dat wij nog de waarborg van de handtekening van een koning van Pruisen of een keizer van Oostenrijk aanvaarden, is ons neutraliteitsverdrag teruggebracht tot een contract tussen België enerzijds en Frankrijk en Groot-Brittannië anderzijds. Dit verdrag komt op niets anders neer dan op een soort van bondgenootschap, waarin wij als kleine jongens tegenover twee grote landen staan.

Aan het slot wijst de schrijver er op, dat de Belgische onzijdigheid, in plaats van het conflict in Europa te lokaliseren, de uitbreiding ervan heeft begunstigd, om te verzekeren, dat België zich waardig heeft getoond om volkomen onafhankelijk te worden.

Zaterdag 19 oktober 1918 – avondeditie

De vluchtelingen uit Noord-Frankrijk en België.

Omtrent de beweging van de Franse vluchtelingen kunnen we nog het volgende mededelen:

Het zijn, zoals men weet, de bevolkingen van door Duitsland geheel of ten dele ontruimde steden, als Douai, Kamerijk, Rijsel, Tourcoing, Valenciennes en omliggende plaatsen, die langs de grote wegen geleid zijn in noordoostelijke richting, over Doornik en Bergen. Veelal zijn het uitsluitend de mannen, die deze centra moesten verlaten, maar soms ook werden de steden geheel ontvolkt. Duitse militairen

vergezelden hen een eind weegs, en ouden van dagen, zwakken en zieken werden zoveel mogelijk op wagentjes vervoerd. Maar als deze drommen ver genoeg waren gevorderd, keerde het Duitse geleide terug. Zo kwamen de eerste valide jonge kerels, behoorlijk uitgerust met een rugzak, waar gewoonlijk een deken op gebonden was, in Brussel aan.

Talrijke verdrevenen brachten het echter niet zover, en in de eerste Belgische plaatsen, die ze bereikten, in gehuchten en dorpen, in Soignies, in Halle, in de buurt van Waterloo, en ook in Leuven, in Tienen bleven ze hangen, in grote massa's, die het zielen aantal vaak meer dan verdubbelden.

De plaatselijke afdelingen van het Nationaal Belgisch comité wijzen hen in de steden nachtverblijven aan; ze krijgen er hun distributiebons, en zo worden ze verzorgd. De Relief levert de voeding. Het comité plakt meestal oproepingen aan voor hen, die in hun huizen van deze verdrevenen willen opnemen. En verscheidenen geven aan deze oproep gehoor. In Nijvel, bijvoorbeeld, is de grote kerk als asiel ingericht, in een dorpje als Asse zijn er reeds een drieduizend ondergebracht, en zo hebben alle kleine plaatsen ten zuiden van Brussel hun vluchtelingen.

Zoals men weet, heeft de Relief voorgesteld, om het onderhouden van deze verdrevenen zo nodig te verplaatsen naar ons land. En inderdaad is er nu ook een trek hierheen van ongeveer een 250.000 mensen. Dagelijks wordt er een afstand afgelegd van 10 tot een hoogste 15 km. Donderdag was het dichtste punt bij onze grens, door deze trekkende drommen bereikt, Tienen. Bij deze uittocht wordt uiteraard veel ellende geleden. Er zijn, ten gevolge van ondervoeding, bijvoorbeeld nogal wat tuberculoselijders onder; veel zieke kinderen, – zodat er wel sterven langs de wegen. Welgestelden bieden sommen van duizenden om een plaats op enigerlei voertuig

te bemachtigen. De verdrevenen uit Valenciennes vooral voeren veel huisraad mee. Maar gelukkig is het de laatste tijd in België in tegenstelling met hier, droog, zacht najaarsweer geweest.

De militaire Duitse overheid is tevreden, als de mensen maar weg zijn uit het gebied voor hun operaties. En het is onwaarschijnlijk, dat er uit de plaatsen, die het Duitse leger prijsgeeft, veel vluchtelingen bij zullen komen, wanneer ze niet worden gedwongen. En dit schijnt de laatste dagen niet het geval te zijn. Vrijwillig vluchten in massa is alleen te verwachten bij vrees voor een bombardement. Anders weten de Belgen uit ervaring te goed wat een ellende hen wacht bij een vlucht in dit seizoen; – weten zij wat het beduidt om al hun bezittingen te moeten achterlaten. Maar in Kamerijk bijvoorbeeld was het leven ondraaglijk geworden door de gifgassen, die de bewoners soms noodzaakten boven in hun huizen, op zolders en daken te vertoeven, waar dan voortdurend het gevaar van de vliegers dreigde.

Verleden jaar is er in België ook een invasie van Franse verdrevenen geweest, toen de Duitsers het mijndistrict bij Lens en Douai ontvolkten. Ze werden echter met treinen vervoerd, – en goed georganiseerd ingekwartierd in verschillende door de militaire overheid daartoe aangewezen gemeenten. Thans zijn deze mensen echter over Zwitserland weer gerepatriëerd.

De trek naar ons land – en hier komt het dus op aan – gaat nu door de Kempen heen. En wanneer de voortekens niet bedriegen zullen de drommen niet in overweldigende massa door Belgen aangevuld worden, omdat de Duitsers blijkbaar geen ontruiming meer eisen van de plaatsen, die ze achter zich laten.

Op de grote markt in Den Haag werden vanochtend bij een beddenmagazijn grote voorraden beddengoed in een verhuishwagen

geladen, welke, naar men ons mededeelde, door de regering zijn aangekocht ten behoeve van de te verwachten vluchtelingen uit België en Noord-Frankrijk.

Londen, 18 oktober. Officieel avondbericht.

De dag van heden is gekenschetst door hardnekkige vijandelijke tegenstand langs de linie Brugge, Oostkamp, Wingene, Tielt en Oostrozebeke. Wij slaagden er echter in de vijandelijke tegenstand ten oosten van Oostkamp, tussen Wingene en Tielt en ten oosten van Oostrozebeke te breken.

Ten zuidwesten van Brugge heeft het Belgische leger aanzienlijke vooruitgang gemaakt. Het is op verscheidene plaatsen het kanaal Brugge-Oostende overgetrokken. De Belgische infanterie heeft Oostkamp bezet en de toegangen tot Brugge bereikt.

Het tweede Britse leger heeft zijn linie ten zuiden van de Leie verbeterd en de spoorweg Kortrijk-Moeskroen op een aantal punten overschreden.

Berlijn, 18 oktober. Officieel: Tussen Brugge en de Leie hebben wij verscheidene vijandelijke aanvallen afgeslagen. Ten noordoosten van Kortrijk hebben wij vijandelijke afdelingen, die zich sedert de laatste gevechten op de oostelijke oever van de Leie staande hielden, over de rivier teruggeworpen. Ten zuidwesten van Kortrijk hebben wij vijandelijke pogingen om de rivier over te steken verijdeld.

Londen, 19 oktober. Reuters bijzondere correspondent bij het Engelse leger in Frankrijk seinde gisteren: de Duitsers gaan nu zo algemeen en gestaag achteruit voor de grote klopjacht der geallieerden in noordelijke richting, dat de krijgsverrichtingen eenvoudig bestaan in het onderhouden van de aanraking met de vijand.

Vanochtend werden de operaties bij gunstig weer hervat. Er werd bevredigende vooruitgang gemaakt. Het verzet was betrekkelijk gering, waaruit blijkt dat wij de kracht van de vijandelijke verdediging gefnuikt hebben. In Belgisch Vlaanderen schijnt de opmars in hetzelfde tempo voort te gaan, waarin de troepen vooruit kunnen komen. Het land is doorsneden met waterwegen en de vijand heeft op de terugtocht alle bruggen en overgangen vernietigd, die natuurlijk eerst vervangen moeten worden. Daarbij komt dat de wegen kronkelen, zodat een opmars van bijvoorbeeld 5 km in vogelvlucht dikwijls betekent dat tweemaal die afstand afgelegd moet worden. Toch rukken de geallieerden aldoor op. Het is duidelijk dat de opmars van de grote krijgsmacht niet bepaald wordt door de snelheid van de infanterie, maar door de behoorlijke aanvoer van voorraden langs de verbindingslijnen, welke de vijand op alle mogelijke manieren heeft trachten te vertragen. De mislukking van de Duitse offensieven met macht en geweld is altijd verklaard uit het feit, dat de vijand te ver vooruit kwam bij zijn aanvoer. Toch zijn de Duitsers nooit veel sneller gevorderd dan wij in deze dagen.

Londen, 18 oktober. In de loop van de namiddag van gisteren trokken de Belgische troepen Oostende binnen. Terzelfder tijd bereikte Belgische cavalerie Brugge, maar ze vond de brug opgebroken, en, daar er enig machinegeweervuur uit de stad kwam, trok ze terug. Later kwam de infanterie, en deze trok, te midden van de geestdriftige toejuichingen van de bevolking, de stad binnen. In de buurt van Kortrijk bieden Duitse achterhoeden nog enige tegenstand, maar voor het overige ontmoeten de troepen der geallieerden weinig of geen tegenstand in Vlaanderen. Het weer is goed, het regent niet.

De laatste beschieting van De Panne.

Havre, 18 oktober. Bij de beschieting van De Panne door de Duitsers zijn eergisteren twee rechters, mr. Rutsaert en mr. Van der Ghote,

alsmede de conciërge (van de rechtbank? – Redactie) en diens zuster gedood.

Minister Carton de Wiart zal bij de begrafenis tegenwoordig zijn.

Uit Oostende.

Havre, 18 oktober. De eerste soldaat der geallieerden is gisteren door de lucht in Oostende aangekomen. Het was een Franse vlieger, die gewond werd bij het neerkomen. Daar de Duitsers nog in de stad waren, verborgen de bewoners de vlieger, die niet door de vijand lastig gevallen werd. Om 3 uur ontruimden de Duitsers de stad geheel, na het zeestation en de voornaamste pleinen in de lucht te hebben doen vliegen. Om half vier streek de majoor van de Belgische genie Bremaecker aan het strand neer in een vliegtuig, dat bestuurd werd door de kapitein-vlieger Joumotte. De bevolking kwam in dichte menigte aangelopen en juichte deze eerste Belgen, die aankwamen, eindeloos toe. De beide officieren werden daarna op het stadhuis ontvangen door de waarnemende burgemeester. Kort daarop kwam uit Duinkerken overzee een majoor van het Engelse leger aan. In de loop van de middag kwamen ten slotte de koning en de koningin der Belgen met een torpedojager. Ze werden met het uitbundigste gejuich ontvangen. Allen werden tot tranen toe bewogen. De stad Oostende heeft betrekkelijk weinig geleden. De kursaal is ongeveer ongeschonden. Vandaag wordt er gevlagd. Er heerst algemene vreugde. Alvorens te vertrekken hebben de Duitsers uit Oostende het laatste stuk gesmeed ijzer weggenomen. Het befaamde 38-cm-kanon, dat bij Leugenboom opgesteld was en dat onder meer op Duinkerken schoot, is gepakt.

Havre, 18 oktober. Het Staatsblad bevat een besluitwet tot verscherping van de politiemaatregelen tegen vreemdelingen. Tijdens de 14 dagen, die volgen op de afkondiging moeten zowel

vreemdelingen als zij die door naturalisatie Belg zijn geworden doch oorspronkelijk onderdanen waren van een vijandelijke staat, en verder zij die kinderen zijn van genaturaliseerde Belgen, zich laten inschrijven bij het gemeentebestuur van hun woonplaats.

Vreemdelingen zullen niet in België mogen verblijven tenzij de minister van justitie hen daartoe machtigt.

De besluitwet bepaalt verder dat vreemdelingen en Belgen van vijandelijke afkomst, alsmede personen die geen vaste woonplaats in België hebben en zij die wegens betrekkingen met de vijand verdacht zijn, gedwongen kunnen worden plaatsen te verlaten, waar hun aanwezigheid gevaarlijk zou kunnen zijn, en te wonen in hen aangewezen plaatsen. Ook kunnen de zulken geïnterneerd worden.

Deze bepalingen beogen te voorkomen dat vijandelijke agenten of spionnen de maatregelen in het belang van een snel herstel van het geregelde nationale leven in de bevrijde streken belemmeren.

Havre, 18 oktober. De ministerraad, heden vergaderd om aan het leger zijn erkentelijkheid en bewondering te betuigen, heeft beraadslaagd over een wetsontwerp ter verhoging van de bijdragen aan de verwanten van soldaten. Voorts heeft hij een wet ontworpen, houdende bepalingen over de erkenning van het recht op vergoeding van oorlogsschade en over de vaststelling en schatting van het bedrag daarvan.

Verder heeft de ministerraad wijzigingen in de gemeentewet vastgesteld alsmede maatregelen om het herstel van de geldomloop te verzekeren.

Havre, 18 oktober. De berichten uit Oostende over het bezoek van de koning en de koningin hebben hier grote geestdrift gaande gemaakt, zowel onder de Belgische als onder de Franse bevolking.

Waarschuwing aan Belgische vluchtelingen.

Havre, 18 oktober. De Belgische minister van binnenlandse zaken heeft naar aanleiding van de successen van het Belgische en de geallieerde legers het volgende bekend gemaakt: Nu de Belgische vluchtelingen het vooruitzicht hebben eerlang naar hun woonsteden te kunnen terugkeren, is het de plicht van de Belgische regering haar landgenoten tegen overijling te waarschuwen, daar deze in strijd met hun welbegrepen eigenbelang zou zijn. Aan de terugkeer van vluchtelingen moet noodzakelijkerwijze een herstel van de verkeerswegen en een regeling van de bevoorrading der heroverde gebieden voorafgaan. De terugkeer van vluchtelingen dient een stelselmatige operatie, geleid door verantwoordelijke autoriteiten, te zijn. Enig herstel is dus onvermijdelijk, het is het laatste offer dat de vluchtelingen zich in hun eigen belang moeten opleggen. Zij die in strijd met deze instructie mochten willen handelen, stellen zich bloot aan de ergste misrekeningen.

De maatregelen voor de repatriëring getroffen, zullen te gelegener tijd ter openbare zitting worden gebracht. Repatriëringbureaus zullen eerlang te Parijs, Londen en 's-Gravenhage worden geopend. De belanghebbenden zullen er alle inlichtingen en hulp kunnen krijgen.

Washington, 18 oktober. Hoover, de Amerikaanse voedselregelaar, heeft medegedeeld, dat de commissie voor hulpverlening aan de Belgen (Belgian Relief Commission) een regeling heeft getroffen met de Britse kwartiermeester-generaal, tot beschikbaarstelling van 25 miljoen noodrantsoenen voor de bevrijde burgerbevolking van België. Deze rantsoenen zullen worden verstrekt uit de voorraden van het Britse leger in België, doch voor rekening van de commissie.

De oorlogstoestand.

Reuters correspondent merkt terecht op, dat de krijgsverrichtingen eenvoudig bestaan in het onderhouden van contact met de vijand. Iets anders kan tenminste voorlopig het doel niet zijn, en dat doel wordt, naar uit de berichten blijkt, niet overal en altijd bereikt. Zo meldde onze correspondent te Sluis gisteren, dat de Duitse posten zich van de zee tot het kanaal van Sluis naar Brugge hadden teruggetrokken en men wachtte nog op de aankomst van de eerste soldaten der geallieerden aan de Zeeuws-Belgische grens. Op de linie, die van Brugge zuidwaarts loopt (over Tielt) tot aan de Leie wat schermutselingen met Duitse achterhoeden.

Krachtiger achterhoedegevechten langs de Leie in zuidwestelijke richting, tot even voorbij Kortrijk. Vandaar gaat de linie weer vrijwel rechtstreeks naar het zuiden, zodat Tourcoing en Roubaix aan de zijde der geallieerden liggen. Rijsel ligt, evenals Douai, daar reeds enige uren lopen achter.

Men meldt ons uit Sluis:

Afgaande op hetgeen ik hier aan de grens kan constateren, is de terugtocht uit Vlaanderen door de Duitsers wonderlijk goed voorbereid en geschiedt hij voor hen zonder grote verliezen. De elastische terugtocht langs het gehele westelijk front bracht hier nog de grote moeilijkheid te voorkomen dat troepen tegen de grens van West-Zeeuws Vlaanderen gedrongen werden. Dagen en dagen is de gevaarlijke zak die West-Vlaanderen ging worden, leeggezogen van troepen en waarschijnlijk hebben we gisteren gezien en vannacht gehoord de aftocht van het leger. Deserteurs zijn er nog maar weinigen overgekomen. Vanochtend twee als burger geklede marinesoldaten, vannacht een vergeten pionier bij St.-Anna-ter-Muiden, die kordaat het schildwachthuisje tegen de elektrische draad zette en zo veilig Holland wist te bereiken. En vannacht bij Ede kwam er een kok over de grens.

De Duitse wacht bij Ede, zo snood door de ratsbereider verlaten, informeerde met haast onbegrijpelijk warme belangstelling, of zij de man weer terug zou kunnen krijgen. De Duitsers werden er stil van, toen ze hoorden dat dit onmogelijk ging, maar nader onderzoek wees uit, dat de kok een zak vol levensmiddelen en drie kazen van de compagnie naar Holland had meegebracht en begrijpelijk is het dat de bedrogen Duitsers daar verlangend naar over de draad keken.

We dachten gisteren, dat de eerste halte van het Duitse leger zou zijn achter het kanaal, dat loopt van Sluis naar Brugge. Maar toen we vannacht bij Ede stonden, demonstreerde het zich anders. In de eerste plaats trokken troepen Duitsers in volledige veldbepakking met kisten en pakken in de handen langs de grens weg naar het oosten, maar de grenspost bleef. Het bericht kwam, dat onmiddellijk over de draad naar ons geroepen werd: Heute Nacht um drei Uhr ziehen wir ab!

Het vlakke mooie land van Zeeuws Vlaanderen met zijn kreken en kanalen, zijn slingerende bomenrijen was overvloeiend van een lage lichte nevel die alles wat 200 m weg stond verdoezelde en opslorpte; en toch, boven in de lucht dreef door nevelen omfloerst de maan, die wat zichtbaar was, half tekende met parelmoeren schijn. Zo stil was de nacht dat de voetstappen van de Duitse en Hollandse wachten samen klonken. Achter andere Hollandse posten stonden groepen dorpelingen, dicht opeen gedrongen, met de hoofden bijeen, te fluisteren, ook vervuld van het geweldige dat daarginder gebeurde. Want door de nevelen heen drong door de plechtige, haast wonderlijke nacht duidelijk waarneembaar het geratel van honderden wielen. Met lang aangehouden kreten zetten de karrenvoerders de paarden soms aan, autohoorns toeterden, commando's werden geschreeuwd. Niets, niets was te zien, alleen maar het gedreun der wielen. Het is of de grond er licht van beeft,

zacht meetrilt en langzaam dringt de aangrijpende gedachte pas tot ons door: dat is een leger, een enorm leger in aftocht.

Hebben we niet gistermiddag als triest terneergeslagen figuren de bepakte Duitsers zien terugtrekken over het Brugse Kanaal? En nu hier, nu dreunen hier de konvooien voorbij, marcheren troepen af met vreemd aandoende geluiden. Dreunend komt het verzwakt geratel der honderden wielen tot ons. Waar, waar was het ook weer, dat wij ook troepen hoorden trekken in de nacht, ook wielgeratel en karredreun zich hoorden mengen met kreten en commando's? Dat was vier jaar terug bij de Mescherberg in Zuid-Limburg. Maar is het verbeelding of was het werkelijk zo? Klonk toen het karredreun anders, blijer, alsof het in zijn geratel de klank droeg van de victorie van een overwinnend leger? Joelden de menselijke stemmen niet vrolijker, overmoediger?

Neen, dat is geen verbeelding in dit geluid, in die herrie die nu zich voortplant tot de Hollandse grenzen, dreunt somber mee het mineur van het verslagen leger, van het terugtrekken. De troepen trekken langs ons, op een half uur lopen afstand, langs de weg Brugge, Maldegem, Eeklo, Gent en nog dringt er een gedachte tot ons door; op die weg hebben zich vier jaar geleden onze voeten gezet, toen wij mee retireerden met het Belgische leger waarvan we bij Leuven de trieste terugtocht meemaakten op Antwerpen en Oostende. De eerste Belgische overkomers uit het bevrijde land komen mijn venster voorbij, waaronder de burgemeesters van Lapscheure en Hoeke. Het begin van het herlevend verkeer, want de stroom is van de draad.

De Belgische neutraliteit.

Men schrijft ons:

Van de hand van Carton de Wiart, oud secretaris van wijlen Leopold I, zal binnenkort een brochure verschijnen waarvan het handschrift sedert enige tijd de ronde doet van de Belgische kringen te Havre en te Londen en waarin de auteur het behoud der gegarandeerde neutraliteit verdedigt.

België moet, volgens de schrijver, ofwel neutraal ofwel met een grote mogendheid verbonden zijn; het eerste lijkt hem voor de werkelijke zelfstandigheid van het land het beste.

Wel zal het voor vele Belgen pijnlijk zijn Duitsland opnieuw als garant toe te laten, maar men moet bedenken, dat er op geen enkele wijze een einde aan de oorlog kan komen, zonder dat er ook weer Belgisch-Duitse verdragen moeten gesloten worden, zonder dat men dus toch weer enig vertrouwen in Duitsland zou hebben. Overigens zal de Duitse regering uitdrukkelijk moeten verklaren, dat België's houding inzake neutraliteit steeds correct is geweest.

Eindelijk stelt de auteur nog voor, dat de waarborgen zouden verbeterd worden, doordat de Verenigde Staten en Italië als nieuwe garanten zouden toetreden. Die aldus verbeterde een eeuwigdurende neutraliteit zou dan een teken zijn van België's wil om steeds onzijdig te blijven, "een teken niet alleen nodig tegenover de omringende mogendheden maar ook tegenover de twee volksdelen en de verschillende partijen in het binnenland".

Deze inlichtingen zijn ontleend aan de "Indépendance Belge" van 28 augustus laatstleden.

In het bezette gebied is verder voor een paar weken een manifest verspreid door de Vlaamse unie (gematigde activisten) ondertekend door een achttal namen van bekende flaminganten waaronder de

volksvertegenwoordiger Leo Augustijns (liberaal) en A. Henderickx (katholiek) waar de volgende regels in voorkomen:

"Noch Frans, noch Duits, maar Vlaams!

Daarom verwerpen wij elke poging tot verzaking van de vroegere Belgische neutraliteit. België mag zijn lot niet verbinden, noch aan dat van de entente, noch aan dat der centralen".

Een andere stem klinkt in de Nation Belge. In het nummer van 14 oktober publiceert Fernand Neuray, de eerste der anti-neutralisten – hij is er nu zeer trots op, dat hij destijds tegenover baron Beyens in diens eerste neutraalgezinde periode en tegenover Emile Waxweiler het opheffen der onzijdigheid reeds bepleit heeft – een artikel onder de titel "Les points sur les i".

Neuray waarschuwt de Belgen voor al te grote vreugde of althans voor al te groot optimisme: er zal misschien nog in lange tijd geen vrede zijn, want het is beter geen vrede dan een onvoldoende vrede zonder verbeterde grenzen en goede handelsverdragen.

Hij haalt dan de woorden aan door Paul Deschanel voor Frankrijk uitgesproken. "We willen een stevige en rationele grens ..." en vraagt of niet alle Belgen die woorden ook op hun eigen vaderland moeten toepassen. Naar zijn mening hangen het heil en de toekomst van het vaderland van die grensverbeteringen af.